

Az Aquincumi Múzeum kisebb leletmentései és szondázó jellegű feltárásai a 2000. évben

Test Excavations and Small-scale Rescue Operations of the Aquincum Museum in 2000

Budapest, XI. ker., Eger út-Péterhegyi út sarka (Hrsz.: 43949, 43950)

Budapest XI., corner of Eger street and Péterhegyi street (Lot reg. no.: 43949, 43950)

Az említett területen a TOTAL HUNGARIA Kft. 2000 szeptember 20-án megkezdte a létesítendő üzemanyag töltőállomás földmunkáit. E földmunkákkal kapcsolatosan régészeti ellenőrzést végeztünk szeptember végén és október első felében. A megfigyelések során régészeti jelenség, objektum nem került elő. Az üzemanyagtartályok számára kiásott 4.20 méter mély és mintegy 10x10 méteres alapterületű szelvényben a következő rétegmegfigyeléseket rögzíthettük:

A felső 50 centimétert újkori törmelékkel kevert, szürkésfekete humusz alkotta. Alatta körülbelül – 100 centiméterig világossárgás, mészszemcsékkel vegyes geológiai réteg mutatkozott. Innentől lefelé a gödör aljáig világosszürkés, narancssárgás vastartalmú sávokkal megszakított, agyagos-iszapos öntéstalajt figyeltünk meg.

The TOTAL HUNGARIA Kft started the earthmoving work for a petrol station in this area on September 20, 2000. Archaeological control was exercised with regard to the earthmoving work at the end of September and in the first half of October. No archaeological features and phenomena could be observed. The following layer sequence could be documented in the 4.20 m deep and 10 x 10 m large pit excavated to hold the petrol tanks:

The upper 50 cm was composed of a greyish black humus mixed with modern rubble. It was underlain by a light yellowish geological layer mixed with calcium carbonate grains down to a depth of about 100 cm. From this layer to the bottom of the pit, light greyish clayey-loamy alluvial soil could be observed interlaced with orange coloured ferric bands.

Szilás Gábor – Beszédes József

Gábor Szilás – József Beszédes

Budapest, V. ker., Roosevelt tér
(Hrsz.: 24499)

A tervezett mélygarázs-építést megelőző hitelesítő közmű árkok és a mélygarázs földmunkáit figyeltük június és október között. A kivitelezési munkákat a KÉV-Metro Kft. végezte.

A szóban forgó terület környékéről római és középkori lelőhelyekről tudunk. (NAGY 1946, 82., MELIS 1994-6, 57-78., MELIS 1996, 211-245., SZIRMAI 1999, 34. Nr.Kat.16.)

A régészeti megfigyelések során régészeti jelenség, lelet nem került elő itt, mert a feltöltés újkori.

Szirmai Krisztina

Irodalom/References:

NAGY 1946 – NAGY L.: Az Eskü téri római erőd, Pest város őse. Budapest (1946)

MELIS 1994-5 – MELIS K.: Régészeti kutatások a középkori pesti vár területén. Archaeológiai Értesítő 121-122 (1994-5) 57-78.

MELIS 1996 – MELIS K.: Középkori lakóházak és egy XV. századi vargaműhely régészeti kutatása a pesti belvárosban. Comm. Arch.Hung. (1996) 211-245.

SZIRMAI 1999 – K. SZIRMAI: Kaiserzeitliche Porträts in Aquincum. Budapest (1999)

Budapest V, Roosevelt Square (Lot reg. no.: 24499)

The earth moving work in the test trenches for public utilities and the underground garage was observed preceding the construction of an underground parking garage. The KÉV-Metro Kft. was the contractor.

Roman and medieval sites are known in the environs of this territory. (NAGY 1946, 82, MELIS 1994-6, 57-78., MELIS 1996, 211-245., SZIRMAI 1999, 34. Nr.Kat.16)

Neither archaeological features, nor finds were noted during the archaeological observations, since the fill derived from the modern period.

Krisztina Szirmai

Budapest II, 7 Kacska Street (Lot reg. no.: 13581)

Excavations preceding construction work, the observation of the earth-moving work for the constructions and the documentation of the unearthed features were carried out on the lot from May to September, 2000.

Archaeological excavations could be conducted only in the central zone of the lot because for statical reasons. The north-south oriented

Budapest, II. ker., Kacsá utca 7.
(Hrsz.: 13581)

A telken az építkezést megelőző feltárást, majd az építkezés földmunkáinak megfigyelését és az előkerült objektumok dokumentálását végeztük 2000. május és szeptember hónapok között.

A régészeti kutatást statikai okok miatt csupán a telek középső sávjában lehetett folytatni. Az észak-déli irányú árok 5 méter széles és mintegy 20 méter hosszú. Átlagos mélysége 2,5 méter volt. A már fent említett statikai okok miatt, csak a nyugati és déli metszeten tudtunk a bolygatatlan altalajig egy-egy metszetet készíteni.

A telek a középkori Szentpétermártir külváros területén helyezkedik el. A kutatóárokban sajnos csupán igen kis számú telepjelenséget figyelhettünk meg. Ezek egy része nagyméretű, törökkori leletanyagot tartalmazó szemétdödör volt. Figyelmet érdemeltek a kutatóárok északi részén feltárt 13. század második felére keltezhető párhuzamos, keletnyugati irányú, sekély árkok, amelyeknek funkcióját nem sikerült a kutatóárokban egyértelműen meghatározni. A telken középkori kőépítkezés nyomára nem bukkantunk.

A telek a római kori topográfia szempontyából azért jelentős, mert a

trench was 5 meter wide and about 20 m long. On average, it was 2.5 m in depth. As a consequence of the above-mentioned statical reasons, only two sections could be taken down to virgin soil, one in the west and another in the south.

The lot is situated in the medieval outskirts of a village called Szentpétermártir. Regrettably, very few settlement features could be observed in the trench. Some included large refuse pits with finds from the Turkish period. The shallow, parallel, east-south oriented ditches in the northern part of the trench dated from the second half of the 13th centuries were of especial note. Their function could not be determined from the fragment unearthed in the trench. No traces of stone buildings could be observed in the lot.

The importance of the lot in the context of late Roman topography lies in the fact that a stretch of the limes road and building fragments were described from the neighbouring lot in the northeast (Király baths). (KABA 1963, 259-298.) At the same time, it is situated on an unresearched area between the Király baths and the ala fort and its vicus from the 1st century. The excavations unearthed wall foundations from several different periods, laid

vele észak-északkeletről szomszédos telken (Királyfürdő) a limes út egy szakasza, illetve épületmaradványok ismertek az irodalomból. (KABA 1963, 259-298.) Ugyanakkor a Királyfürdő és a első századi ala tábor és vicusa közti még kutatatlan területre esik. A feltárás során több periódushoz tartozó, földbe rakott falalapozások, falkiszedések, járósíntek, a legkorábbi periódusból gödör, illetve alapárok nyomok voltak megfigyelhetők. Sajnos a középső és török kori bolygatások, valamint az újkori pincék miatt alaprajzi összefüggések tisztázására nem volt módunk. A legkorábbi periódus teljes felületben való megkutatására sem kerülhetett sor, mivel a tervezett épület alapozási szintje feljebb volt. Az ásás során jelentős mennyiségű terra sigillata anyag került elő. Az építkezés megfigyelése során a Kacska utca 9. számú ház keleti fala alatt római kemencét dokumentáltunk. A területről származó római kori leletanyag 1-3. századi.

H. Kérdő Katalin – Végh András

Irodalom/References:

KABA 1963 – KABA M.: Római kori épületmaradványok a Királyfürdőnél. Budapest Régiségei 20 (1963)

in the ground, traces of dismantled walls. Floor levels could also be observed and as well as traces of pits and foundation ditches from the earliest period. Regrettably, the disturbances in the Middle Ages and the Turkish period and modern cellars hampered the clarification of ground plans. The entire surface from the earliest period could not be studied since the foundation level of new building under construction here did not reach deeply enough. A large number of Samian ware sherds were found. During the control observations of the construction work, a Roman oven was documented under the eastern wall of the house under 9 Kacska Street. The Roman period finds collected from the area date from the 1st – 3rd centuries.

Katalin H. Kérdő – András Végh

Budapest II, 3 Tölgyfa Street – 2 Henger Street (Lot reg. no.: 13509)

Archaeological excavations were carried out prior to construction at the request of the MARGIT PALACE Kft. on a lot, where an abandoned tram-depot of the BKV stood. A smaller test excavation had already been conducted the previ-

Budapest, II. ker., Tölgyfa utca 3. –
Henger utca 2. (Hrsz.: 13509)

A telken, ahol a BKV használaton kívüli villamos remíze áll, a MARGIT PALACE Kft. megbízásából végeztünk régészeti feltárást az építkezést megelőzően. A tavalyi évben már sor került egy kisebb, szondázó jellegű kutatásra. (H. KÉRDŐ – KOVÁCS 2000/1, 104.)

Az újkori épületekkel erősen bolygatott telken török kori, középkori, római kori és késő bronzkori régészeti objektumok kerültek elő.

A török hódoltság korából két nagy hulladék gödröt és egy sírt tártunk fel. A középkorban itt helyezkedett el Gézavására, majd Felhévíz, amely a 15. század folyamán mezővárosi rangra emelkedett. A legkorábbi objektumok (egy kisebb kemence és néhány hulladék gödör) a 11-12. századra keltezhetők. A 14. századi planírozási réteg felett a terület keleti részén egy észak-déli irányú köves utat tártunk fel, amelyet kétszer megújítottak, az egyenetlenségekbe szemetet (főként sok állatcsontot) terítettek. Az úttól nyugatra egy az agyagos altalajba vágott, bélés nélküli kutat találtunk, amely nyugatról, a hegy felől egy éren keresztül kapta a vizet. A kúttól északra három, egymásba vágott, nagyméretű tároló gödör került elő, amelyeket a 15. század folyamán töl-

ous year. (H. KÉRDŐ – KOVÁCS 2000/1, 104.)

Features from the Turkish period, the Middle Ages, the Roman period and the Late Bronze Age were found on the lot, badly disturbed by modern buildings.

Two large refuse pits and a grave were unearthed from the Turkish period. Gézavására, later Felhévíz stood here in the Middle Ages. In the 15th century, this village was raised to the rank of market town. The earliest features (a small oven and some refuse pits) can be dated to the 11th–12th centuries. A paved road running in a north-south direction was unearthed in the eastern part of the area over a levelling layer from the 14th century. The road was twice renewed, with refuse, primarily animal bones, spread into the depressions. West of the road, a well with no fill was found cut into the clayey undisturbed ground. It received water from the hills to the west through a brook. Three large, intersecting storage pits, which filled in the 15th century, were unearthed north of the well. A clay floor, renewed several times, was found above the storage pits. The vertical structure of the house is not known, the edges were strengthened with stones in

töttek be. A tároló veremk fölött többször megújított agyagpadlót tártunk fel. Az épület felmenő szerkezete nem ismert, szelét néhol kövekkel erősítették meg. Északi oldalán két nagyobb cölöplyuk volt. Az agyagpadlókon több égetőhely is volt (az alsókon csak az elszíneződést lehetett megfigyelni), a legfelsőn egy összedőlt kemence maradványaival. Az égett, paticsos részekből sok szeg és több patkódarab került elő, így feltételezhető, hogy az épület egy kovácsműhely maradványa lehetett. A római korban a terület jelentőségét a telektől keletre, körülbelül a mai Fő utca vonalán futó limes út határozta meg. (KABA 1963, 259-298.) Az ebből nyugat felé kiágazó út részlete telkünkől nyugatra, a Tölgyfa utca 24. számú telken került napvilágra. (MADARASSY 1994, 88., 121/10.) A telektől délre, a Feketesas utca déli oldalán végzett leletmentés során 1. századi rétegeket, egy kőépület és egy temető részletét tártuk fel. (KÉRDŐ-KOVÁCS 2000/2, 76-82.) Az ez évi kutatás során a középkori út alatt római köves szint került elő, déli oldalán tetőcserepek omladékával. Az épület falait sajnos csak kiszedés formájában tudtuk megfigyelni. A korábbi periódusból paticsos omladék alatt, agyagfal alapozás maradványai kerültek napvilágra. A terület délnyugati részén egy kövekkel kirakott kutat találtunk. Teljesen feltárni sajnos a

some places. There were two relatively large post holes on the northern side. Several firing places could be observed on the clay floors (only discolorations appeared in the lower ones), and the remains of a collapsed oven were found on the uppermost level. Many nails and several horseshoe fragments were recovered from the burnt dauby parts, so we suppose that the building was a farrier's workshop. The significance of the area in the Roman period was defined by the limes road, which ran approximately along present day Fő Street. (KABA 1963, 259-298.) The fragment of the road forking from it towards the west was found in the neighbouring lot under 24 Tölgyfa Street. (MADARASSY 1994, 88., 121/10.) Layers from the 1st century, a stone building and a part of a medieval cemetery were unearthed south of the lot during rescue excavations on the southern side of Feketesas Street. (KÉRDŐ-KOVÁCS 2000/2, 76-82.) This last year, a Roman stony level was found under the medieval road with the debris of roof tiles on its southern side. The walls of the building could be observed only in the line left by the removed walls. From an earlier

feltörő víz miatt nem tudtuk, de a belőle előkerült girland díszes falfestmény töredék arra utal, hogy itt jelentős, díszes kivitelezésű épületeknek kellett állni a 2-3. században.

A Víziváros Duna menti szakasza az őskorban is intenzíven lakott volt. A környékről több bronz- és keltakori lelőhelyről van tudomásunk és 1999 telén területünk tőszomszédságában, a Bem József utca 3.-Feketesas utca 4. szám alatti telken végzett leletmentés is felszínre hozott bronzkori telepnyomokat. (KÉRDŐ-KOVÁCS 2000/2, 1. kép)

A területen feltárt legidősebb régészeti jelenségek a későbronzkorból származnak. A körülbelül 100-102 méteres (Af.) magasságban jelentkező egykori humusz szintből a későbbi időszakokban nem bolygatott zónákban számos, a sárga altalajba beásott őskori gödröt, gödörkomplexumot sikerült dokumentálnunk. Közülük is kiemelkednek a 159., és 350. faszén- és hamucsíkos betöltésű objektumok, melyek beásási szintjén valószínűleg összedőlt kőkemence maradványait találtuk. A gyűjtött kerámiatöredékek (árkolt váll- és behúzott, turbántekercses peremű tálak töredékei) egyértelműen a későbronzkori urnamezős kultúra időszakára tehetők.

H. Kérdő Katalin – Kovács Eszter – Szilas Gábor

period, the remains of a clay wall foundation was observed under the dauby debris. In the south-western part of the area, a well with a stone lining was found. Regrettably, it could not be entirely unearthed because of the appearance of ground water. A fragment of wall painting with a garland ornament suggests that a large, richly ornamented building must have stood here in the 2nd-3rd centuries.

The stretch of the Víziváros along the Danube was intensively inhabited during prehistoric times as well. Several sites from the Bronze Age and the Celtic period are known from the area. The rescue excavations conducted in the winter of 1999 on lot 3 Bem József Street – 4 Feketesas Street, adjoining our area, also uncovered settlement traces from the Bronze Age. (KÉRDŐ-KOVÁCS 2000/2, fig. 1.)

The oldest archaeo-logical features in the area came from the Late Bronze Age. Many prehistoric pits and pit complexes were observed in the zones that were not disturbed in later periods. They appeared in the contemporary humus layer at a height of about 100-102 m (a.A.s.l.) and extended into the yellow virgin soil. Numbers 159 and 350 were

Irodalom/References:

KABA 1963 – KABA M.: Római kori épületmaradványok a Király fürdőnél. Budapest Régiségei 20 (1963)

KÉRDŐ-KOVÁCS 2000/1 – H. KÉRDŐ K. – KOVÁCS E.: Budapest, II. ker., Tölgyfa u. 3.-Henger u. 2. Aquincumi füzetek 6 (2000)

KÉRDŐ-KOVÁCS 2000/2 – H. KÉRDŐ K. – KOVÁCS E.: Kutatások a vízivárosi tábor és vicusának körzetében. Aquincumi füzetek 6 (2000)

MADARASSY 1994 – Régészeti Füzetek Ser. I. 46. (1994)

Budapest II. ker., Ürömi út 45. – II. ker., Szépvölgyi út 32. (Hrsz.: 14874)

Kárpáti Zoltán ásatásvezetésével a II. Ürömi út 45. és Szépvölgyi út 32. számú telkeken kis időeltolódással, nagyjából egy időben végeztük el az építkezéseket megelőző feltárásokat. A két telek határához közel egy északkelet – délnyugati irányú, erősen visszabontott római fal alsó kő-sorának maradványát tártuk fel. A későbbi bolygatások miatt semmilyen korabeli szintet nem tudtunk megfigyelni.

R. Facsády Annamária

different from the others. These pits contained charcoal and banded ash fills and what were probably the remains of a collapsed stone oven was found at the level from which they were dug. The sherds collected there (channelled shoulder fragments and bowls fragments with spiral channelling and inverted rims) certainly date them to the period of the Late Bronze Age Urnfield culture.

*Katalin H. Kérdő – Eszter Kovács –
Gábor Szilas*

Budapest II, 45 Ürömi Street – II, 32 Szépvölgyi Road (Lot reg. no.: 14874)

Excavations preceding construction work were conducted by the author and Zoltán Kárpáti at approximately at the same time in District II Budapest at 45 Ürömi Street and 32 Szépvölgyi Road. The remains of the lowermost row of stones from a dismantled Roman wall running in a northeast – southwest direction, was discovered near the border of the two lots. Modern disturbances hampered the observation of contemporary levels.

Annamária R. Facsády

Budapest, III. ker., Kórház utca-Szentendrei út sarok (Hrsz: 18068)

A régészetileg védett területen a Kórház utcai már épülő új irodaházhoz vezető új forgalmi kapcsolat létesítését tervezték. Ez a tervezett beruházás földmunkákat és új műemléki bemutatás lehetőségét is tartalmazta. A Globe 3 Kft. megbízásából a BTM Aquincumi Múzeuma március 21-e és április 28-a között itt régészeti megfigyeléseket végzett.

Eredmények:

1. A közművek hitelesítő árkaiban téglatörmelékcs réteget, egy késői terrazzo padló és a déli porticusfal maradványait dokumentáltuk. (SZIRMAI-ALTMANN 1976, 233-247.; SZIRMAI 1980, 187-200.)

2. A Flórián téri aluljáró északkeleti rámpájának földmunkái során előkerült az aquincumi 2-3.századi legio táborhoz tartozó thermae maiores északi támpilléres záró falának újabb szakasza Atszf 103.70 méteren. (KABA 1991, 94.) A fal felmenő része csak a keleti metszetben maradt meg. Falszélesség: 1.20 méter. Kötőanyag: habarcs. A felmenő fal déli oldalán, úgynevezett befelé forduló 75 centiméter széles támpillért nagy sárga homokkőből faragott kváderkövekből építették. A fehér, kemény mészkövekből ké-

Budapest III, corner of Kórház Street and Szentendrei Road (Lot reg. no.: 18068)

The establishment of a new approach road to the new office building, already under construction in Kórház Street, was designed to fall in archaeologically protected territory. The designs for the developments included the earth moving work and an opportunity for presenting monuments. The Aquincum Museum of the BTM made archaeological observations, commissioned by the Globe 3 Kft. between March 21 and April 28, 2000.

Results:

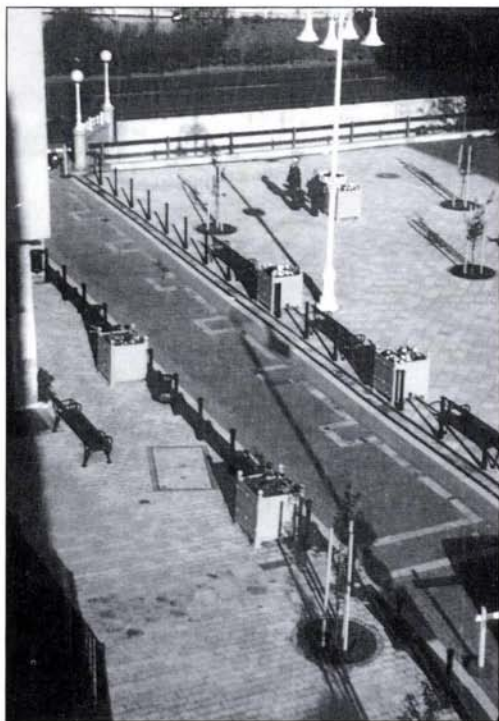
1. A layer of brick debris as well as the remains of a late terrazzo floor and the southern porticus wall could be documented in the test trench of the public utilities. (SZIRMAI-ALTMANN 1976, 233-247.; SZIRMAI 1980, 187-200.)

2. During the earth moving work for the northeastern ramp of the underground passageway at Flórián square, a new section of the northern buttressed end wall of the Thermae Maiores in the Aquincum legionary fortress dating to the 2nd-3rd centuries were found at a height of 103.70 m a.s.l. (KABA 1991, 94.) The verti-

szült alapfal 2.70 méter széles. Itt, a rámpa északi, további földmunkáinál az említett északi támpilléres záró fal északi falsíkjától 3.80 méterre északra, előkerült a déli porticusfal is Atszf 104,00 méteren. A porticusfal 1 méter széles, fehér, szabálytalan alakú mészkövekből rakták. Az említett falak pusztulása már nem rögzíthető az újkori jelenségek miatt, és a hozzájuk tartozó külső, belső szinteket is az újkori feltöltés pusztította el. A rámpa további északi földmunkái a régészeti jelenségeket nem érintették, mert a mai járószint észak felé egyenletesen emelkedik. Említésre méltó lelet nincs.

3. A BTM hozzájárulásával a rámpánál a körülbelül húsz éve kialakított falimitáció elbontásra került. A Flórián téri aluljáró két új rámpafalába bemutatásra kerültek a most napvilágra került északi támpilléres záró fal újabb maradványai – imitációval. A Kórház utca vonalában pedig a mai felszínen – eltérő színű burkolattal/kontúrral – jelezték a fürdő északi és keleti záró falát (1. kép)

cal wall survived only in the eastern section. The width of the wall was 1.20 m. The binding matrix was mortar. On the southern side of the vertical wall, a 75 cm wide inward turning buttress was built of large, yellow sandstone ashlars. The foundation wall, built of white, solid limestone, was 2.70 m wide. The southern porticus wall

1. kép: A thermae maiores északi és keleti támpilléres falának jelzése – kontúrral (madártávlatból)

Fig. 1.: The indication of the northern and eastern buttressed walls of the Thermae Maiores – in contour (from an areal perspective)

az úgynevezett OTP ház északi kerítéséig. (ZSIDI 1996, 11.)

Szirmai Krisztina

Irodalom/References:

KABA 1991 – KABA M.: *Thermae maiores legionis II. adiutricis*. Budapest (1991)

SZIRMAI-ALTMANN 1976 – SZIRMAI K.-ALTMANN J.: Előzetes jelentés a ferencesek temploma és a via praetoriától északra húzódó római kori épületmaradványok régészeti kutatásáról. Budapest Régiségei 24 (1976) 233-247.

SZIRMAI 1980 – SZIRMAI K.: Kutatások az aquincumi 2-3. századi legiós tábor északi részén 1973-1977-ben. ArchÉrt 107 (1980) 187-200.

ZSIDI 1996 – ZSIDI P.: *Római kori műemlékek*. Budapest (1996) TKM 546.

Budapest, III. ker., Kórház utca 7-9.
(Hrsz.: 180267/9, 18024/3)

Ezen a területen a DIREKT Távhővezetéképítő Kft., a régészeti leg védett területre a távfűtést bekötő árok földmunkáit tervezte.

A várható földmunkák keleti szomszédságában, az aquincumi legio tábor keleti kapuja, (NÉMETH

was also found at a height of 104.00 m a.A.s.l., 3.80 m north of the northern front of the northern buttressed closing wall during the course of construction activities on the northern side of the ramp. The 1 m wide porticus wall was made of white irregular limestone blocks. The destruction of the above mentioned walls cannot be dated because of modern features. The connected inner and external floor levels were also destroyed by modern fill. The remaining building work in the northern part of the ramp did not affect archaeological features since the present floor level gradually rises northwards. No finds of any significance were found.

3. The BTM agreed to pull down of the reconstruction of the wall built by the ramp some twenty years ago. The recently discovered remains of the northern buttressed end wall are presented, with reconstruction, in the two new ramp walls of the underground passageway at Flórián square. The northern and eastern end walls of the bath were indicated with a different colour flagstone/contour on Kórház Street (*Fig. 1.*) up until the northern fence of the OTP building. (ZSIDI 1996, 11.)

Szirmai Krisztina

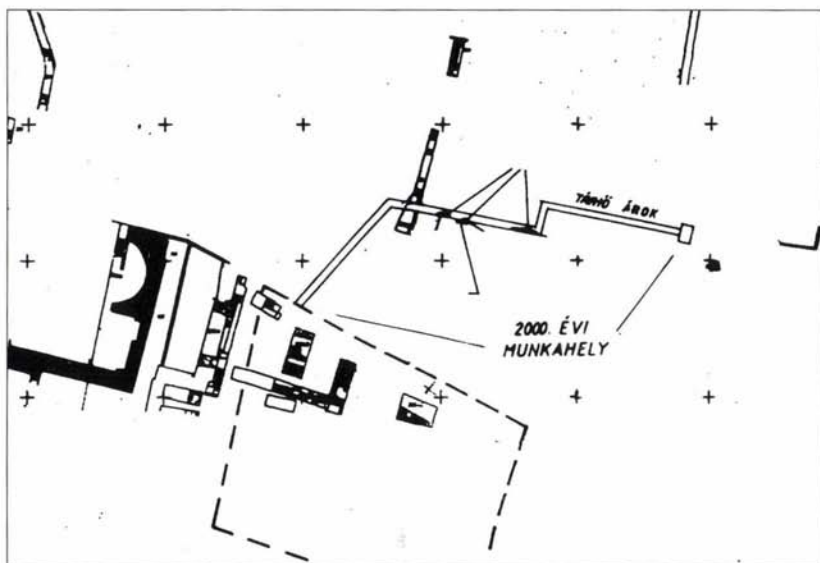
1986, 20.), északnyugatra pedig egy késő római templom (PÓCZY 2000, 19-21.) és egy 13-14. századi ferences kolostor bemutatott maradványai láthatók. (SZIRMAI-ALTMANN 1976, 233-247.)

A földmunkákat szeptember 21 és október 6 között végezték el. A tervezett szakaszon főleg újkori beépítettség jelentkezett, de egyes helyeken a mai felszín alatt 50-70 centiméter mélyen átlagosan 4 centiméter vastagságban téglatörmelékcs rétegnyomai, valamint 1.50 méter hosszan sárga, római sóderréteg maradványai mutatkoztak átl. Atszf. 105.60-80 méter között. (1. kép)

Budapest III, 7-9 Kórház Street
(Lot reg. no.: 180267/9, 18024/3)

The Direkt Távhővezetéképítő Kft. planned the earthmoving work for a ditch for district heating pipes in this archaeologically protected territory.

On the eastern side of the planned earthworks, the preserved ruins of the Eastern gate of the Aquincum legionary fortress (NÉMETH 1986, 20.) can be seen, while to the northwest the ruins of a late Roman temple (PÓCZY 2000, 19-21.) and a Franciscan monastery from the 13-14th centuries are preserved. (SZIRMAI-ALTMANN 1976, 233-247.)

1. kép: Helyszínrajz a régészeti megfigyelésről
Fig. 1.: Ground plan of the observed features

Ezek a jelenségek a praetentura beépítettségének planírozását igazolják. A téglatörmelékeny réteg aljáról pedig sárga mázas és szürke oldaltöredékeket tettünk el. A kiásott végleges szint (Atszf 105.30 méter) alatt húzódó régészeti maradványok nem sérültek meg, nem pusztultak el.

Szirmai Krisztina

Irodalom/References:

SZIRMAI-ALTMANN 1976 – SZIRMAI K.-ALTMANN J.: Előzetes jelentés a ferencesek temploma és a via praetoriától északra húzódó római kori épületmaradványok régészeti kutatásáról. Budapest Régiségei 24 (1976) 233-247.

NÉMETH 1986 – M. NÉMETH: Denkmäler des Legionslagers von Aquincum. Budapest (1986)

PÓCZY 2000 – PÓCZY K.: Ókeresztény templomok Aquincumban. Ókeresztény emlékek Aquincumban. (szerk. Zsidi P.) Budapest (2000) 19-21.

Budapest, III. ker., Hajógyársziget (Hrsz.: 18386/1)

2000. november 20-án a Duna rendkívül alacsony vízállásakor a Hajógyársziget-Kissziget keleti oldalán (a hajó-

The earth moving work was carried out between September 21 and October 6, 2000. Mostly the remains of modern dwellings appeared in the area, although, in some places, traces of a layer with brick fragments could be followed down to an average thickness of 4 cm, 50-70 cm under the surface while the remains of a yellow, Roman gravel level was observed along 1.5 m, at a height of 105.60-80 m a.s.l.

These features are the remains of the levelling of the dwelling of the praetentura. Grey wall fragments and sherds with yellow glaze were collected from the bottom of the layer with brick debris. The archaeological remains under the ultimate depth of the modern earthworks (105.30 m a.s.l.) were not damaged or destroyed.

Krisztina Szirmai

Budapest III, Hajógyársziget (Lot reg. no.: 18386/1)

Posts laid down in rows perpendicularly to the bank were observed in the area of the governor's palace on the eastern side of the Hajógyársziget – Kissziget during a period when the water levels of the Danube were extremely low, on the 20th of

gyár szigeti öböl nyugati partján) a helytartói palota térségében a víz partjára merőleges sorokban levert cölöpöket figyelhettünk meg. A cölöpöket nagyjából 18 csoportra lehetett elkülöníteni, az egyes csoportokban 6-20 darab, összesen mintegy 120 cölöp mutatkozott. Észak felől a legelső cölöp a sólyatér déli végénél került elő, amely nagyjából a palota főépületének déli falával esett egy vonalba. A cölöpöket innen számítva mintegy 200 méteres szakaszon lehetett követni. Korhatározó lelet nem került elő, feltárássra nem is volt lehetőségünk, geodéziai felmérést és fotódokumentációt készítettünk. Két cölöpöt vizsgálatra kiemeltünk.

Németh Margit

**Budapest, III. ker., Bécsi út 178.
(Hrsz.: 16888/3)**

A Budapest, III. Bécsi út 178. számú telken a beruházást megelőzően, a készülő épület terveinek ismeretében szondázó kutatást végeztünk 2000. április 3-7 között. A terület Bécsi út menti, nyugati részén, a tervezett szervizépület helyén húzott kutatóárok a tervezett alapozás megadott szintjéig, Bf 109,50-ig régészeti jelenséget nem tartalmaztak.

R. Facsády Annamária

November 2000. The approximately 120 posts could be divided into about 18 groups, each with 6-20 posts. The first post from the north appeared at the southern end of the boat-yard, which is approximately in line with the southern wall of the main building of the palace. From this point, the posts could be followed to a distance of about 200 metres. No find were found which could help date these post rows, there was no opportunity to excavate. Geodetic survey was carried out and photographs were taken. Two posts were taken away for analysis.

Margit Németh

**Budapest III, 178 Bécsi Road (Lot
reg. no.: 16888/3)**

Test excavations were conducted prior to development between April 3 – 7, 2000 on lot 178, Bécsi Road, Budapest, District III. The excavations were adjusted to the plans of the construction work. The trenches, extending along the western side of Bécsi Road in the area of the future garage building, did not contain any archaeological finds down to the given level of the foundation pit at Bf 109.50.

Annamária R. Facsády

Budapest, III. ker., Szőlőkert köz 7.
(Hrsz.: 18878/1)

Kerítésépítés földmunkáihoz kapcsolódóan végeztünk feltárást a telken. A kerítésárkon kívül még egy szelvény nyitására is volt lehetőségünk.

A szelvényben objektum nem mutatkozott, viszont a humuszos talajból közép és főleg római kori kerámia töredékek kerültek elő. Jól kivehető volt az eredeti talaj lejtése dél-nyugat felé.

A kerítésalap árkában a nyugati részben kisebb – talán fa szerkezetű építményhez tartozó – beásások, valamint a keleti részen vízelvezető keskeny árkok rajzolódtak ki. Leletanyag (római kori) elsősorban az árkocskák környékéről kerültek elő.

Az előkerült objektumok a Csikós utca- Kaszás dűlő, illetve a Szőlőkert utcai római kori villagazdaság részét alkothatta, ennek *villa rustica* részéhez tartozhatott.

Zsidi Paula

Budapest III, 7 Szőlőkert Lane (Lot
reg. no.: 18878/1)

Excavations were conducted in connection to earth moving work for fence building. One more trench could be opened beside the ditch for the fence.

No feature appeared in the trench, although some sherds from the Middle Ages but mostly from the Roman period were collected in the humus. The original surface sloped to the southwest.

Smaller pits, probably from a wooden construction, were found in the western part of the ditch dug for the foundation of the fence. Narrow water channels were outlined in the eastern part. The find material (Roman period) was recovered mainly from the vicinity of the narrow channels.

These recovered features were probably associated with the Roman period villa farm, a *villa rustica* unearthed on Csikós Street, Kaszás-dűlő and Szőlőkert Street.

Paula Zsidi

Budapest, III. ker., Zsófia utca 7.
(Hrsz.: 22995/5)

A VELUX Magyarország Kft. felkérésére 2000. októberében végeztünk feltárást az aquincumi polgárváros amphiteatrumatól északra, a Zsófia utca 7 számú telken. Segítségünkre voltak az 1994-ben a Zsófia utca 1-3. (ZSIDI 1995, 69-72.) és az 1998-ban a Zsófia utca 16. (ZSIDI 1998, 143-144.) alatt végzett leletmentések, amelyek során római kori földbe-mélyített jelenségek, gerendanyomok, illetve korai hamvasztásos sírok kerültek elő.

Az épület helyén húzott öt, észak-déli irányú szelvényben a felső, újkori törmelékes, és szórványosan római kerámiát is tartalmazó réteg volt. Alatta sárga, agyagos szint következett, melyben földbe-mélyített jelenségek nyomai mutatkoztak: körülbelül 6-10 centiméteres, rendszert nem mutató karólyukak, egy-egy nagyobb gödör és egy szabályosabb rácsszerkezet nyomai (talán faszervezet lenyomata). Leletanyag nem került elő. Az említett jelenségekhez tartozó római kori szint azért nem volt már sehol sem megfigyelhető, mert az újkori feltöltés során a sárga agyagos altalajig megbolygatták a területet és a jelenségeknek is csak a legalját sikerült megfognunk.

Budapest III, 7 Zsófia Street, Lot
reg. no.: 22995/5

Excavations were conducted north of the amphitheatre of the Aquincum Civil Town on lot 7 Zsófia Street at the request of the VELUX Magyarország Kft. in October 2000. The rescue excavations conducted at 1-3 Zsófia street in 1994 (ZSIDI 1995, 69-72.) and at 16 Zsófia Street in 1998 (ZSIDI 1998, 143-144.) helped our work. During these excavations, Roman period semi-subterreanean features, traces of beams and early cremation burials were unearthed.

Five north-south oriented trenches were opened in the lot. The top layer contained modern rubble and scattered Roman pottery. A yellow, clayey layer followed containing the outlines of semi-subterreanean features: about 6-10 cm post holes scattered unsystematically, some larger pits and the traces of a more regular grid system (perhaps the imprint of a wooden structure). No find material was came to light. The Roman period level contemporary to the above features could no longer be observed since the area was disturbed down to the yellow clayey virgin soil, and only the very bottoms of the features were observable.

Szabályos objektumként csak a telek déli részén jelentkező, keletnyugati irányban húzódó három, egymással párhuzamosan elhelyezkedő gerendalenyomat-sor volt értékelhető. A bontás során innen paticsdarabok, és egy római, fehér színű üvegedény füle került elő, illetve néhány esetben a gerendanyomok alatt kisebb cölöpök, karók helyeit lehetett megfigyelni. A konstrukció a szegényes leletanyag miatt egyelőre nem keltezhető.

A feltárást a jövő év folyamán folytatjuk, mivel a kivitelezők további földmunkák elvégzését tervezik (közmuárkok kiásása).

Láng Orsolya

Irodalom/References:

ZSIDI 1995 – ZSIDI P.: Hamvasztásos sírok az aquincumi polgárvárosi amphiteatrumtól északra. Aquincumi füzetek 2 (1995)

ZSIDI 1998 – ZSIDI P.: Budapest, III. ker. Zsófia utca 16. Aquincumi füzetek 5 (1998)

The only regular feature discovered was composed of an imprint series of three parallel beams lying in an east-west direction in the southern part of the lot. Daub fragments, and the handle of a white, Roman glass vessel were found here in the course of clearing, while the traces of smaller posts and stakes could be observed under the imprints of the beams. These few finds were not enough to date the construction.

Next year, the excavations will be continued since the contractors plan to go on with earth working (digging of ditches for public utilities).

Láng Orsolya